

lezen; zij zullen dan wel bekeerd zijn. Met een enkele gunstige uitzondering, wordt er bedrevend weinig aan het maatschappelijk gedeelte gedaan. Ik verwacht dus van deze opdracht niets. Een andere groep, waartoe ik BURGER reken, wil aan den secretaris meer vrijheid tot handelen geven, door hooger salaris en zich geheel wijden aan de Maatschappij-belangen, desnoods met nog meer personeel onder hem. Ziet men niet in, dat dan feitelijk de geheele gang van zaken op één persoon wordt overgedragen, hetzij dan SCHREVE of een ander. Dit lijkt mij toch zeker niet aanbevelenswaardig. Dan aanvaard ik liever een bureau van drie personen, die ieder afzonderlijk en in zijn geheel ter verantwoording kunnen worden geroepen.

Men voert nu tegen dat bureau in hoofdzaak twee argumenten aan, nl. dat zij voor hun leven worden benoemd (praktisch) en dat zij zoo hoog bezoldigd worden. Doen zij hun plicht, zooals de Maatschappij-leden zulks verlangen en waarop zij recht hebben (mits de bezoldiging zoo is, dat de lust tot werken wordt opgewekt), dan is het in aller belang, dat zij zoolang mogelijk hun best blijven doen voor de Maatschappij. Doen zij dit echter niet, waartoe bij velen de vrees bestaat, dan zou het toch al te dwaas zijn en gelijk staan met zelfmoord, indien men deze ambtenaren nog één dag langer in dienst der Maatschappij hield. Indien de instructie daarin niet voldoende voorziet, dan acht ik toch de meer dan 3000 leden der Maatschappij wel in staat dit varkentje te wasschen; zoo niet, laat ons dan de Maatschappij opdoeken.

Nu wát de verplaatsing van den zetel der Maatschappij betreft. Het moet ons vrij koud laten, waar die is. Laat men eens aan SCHREVE vragen, hoeveel Amsterdammers er per jaar op zijn bureau komen en dat is dan de grootste afdeling!

En nu de dubbeltjes, het zwakke punt voor de kortzichtigen. Is het niet bedrevend, hoe weinig saamhoorigheid er onder de geneesheeren is, en hoe het toegelaten wordt, dat oppassende oude en invaliede collega's hun leven in kommervolle omstandigheden moeten slijten. Over de weduwen en weezen zal ik zwijgen, vraag daar VAN DER MEULEN eens naar! Verhoogen zulke toestanden de eer van den geneeskundigen stand? Ook hierin kan voorzien worden door de te storten dubbeltjes. Het rijk en gemeente vragen toch reeds zooveel, laat ons dan ook ons zuurverdiende penninkske offeren tot heil van onze Maatschappij, tot verhooging van haar aanzien naar buiten.

Amsterdam, 17 Mei 1920.

P. A. DE WILDE.

II.

Veel stof is opgewaaid over voorstel B van het hoofdbestuur en het wil mij voorkomen, dat het nog heel wat voeten in de aarde zal hebben, eer het zal zijn aangenomen. De meeste schrijvers hebben zich niet bijzonder vriendelijk en welwillend erover uitgelaten en verscheidene personen en sprekers, die ik erover hoorde, evenmin. Hieruit mag natuurlijk niet worden afgeleid, dat het voorstel niet deugt; er is nog een andere mogelijkheid en wel deze, dat het voorstel niet voldoende is begrepen en daardoor niet op de juiste waarde is geschat. Naar mijn meening zit er in dit voorstel veel goeds, maar het is mij aan den eenen kant tē goed, tē veel af, niet soepel genoeg en aan den anderen kant niet duidelijk genoeg en niet voldoende weergevend de fijnere gedachten er in vervat.

Is het op te vatten als een reusachtige uiting van een streven om van onze Maatschappij te maken een vakvereeniging up to date, met een bezoldigd bestuur en tutti kwanti? Verscheidenen schijnen zulks te denken en wenschen zulks niet. Mij lijkt die opvatting niet geheel juist. Zeker kunnen op deze wijze de belangen en de posities van den eenling en van bepaalde groepen worden bestudeerd en, waar noodig, worden beschermd en verbeterd, maar over dit rechtstreeksche belang van de geneesheeren heen, zie ik in dit voorstel nog veel meer, iets hoogers, iets van meer algemeen maatschappelijk belang. Tot nu toe worden in gemeenteraden, Staten en Tweede Kamer de belangen der volksgezondheid en van alles, wat daarmede meer of minder nauw samenhangt, in den regel niet of zeer onvoldoende bekeken door den geneeskundigen bril. Allerlei menschen bezien iets „uit een hygiënisch oogpunt” en spreken

over „het hygiënisch belang” doch zij weten er geen zier van. Artsen komen sporadisch voor in gemeenteraden, nog sporadischer in Staten en Tweede Kamer. Bij de voorbereiding en de behandeling van wetten worden zij niet voldoende gehoord. Neen, de gemeenschap geniet niet voldoende van de wetenschap der dokters.

Na den oorlog zag men dit in andere landen wel in en stichtte men departementen van gezondheid met een arts aan het hoofd. Dit kan onze Maatschappij uit den aard der zaak niet bereiken en de artsen zullen ook in de toekomst wel niet veel meer zitting nemen in de besturende colleges. En bij ons tegenwoordig kiesstelsel nog minder dan vroeger, omdat men voorheen meer lette op eigenschappen en karaktertrekken van den candidaat en thans meer op zijn hoedanigheden als partijman en politiek persoon. En slechts weinig geneeskundigen doen aan politiek. Misschien brengt de aard van onzen werkkring dit mee en misschien denken velen zooals prof. BURGER, die 7 Juli 1919 te Alkmaar onze algemeene vergadering opende, daar o. m. zeide: „De dokter, die begeerig is een rol te spelen in het politieke schouwtooneel, behoeft niet verbaasd te zijn, dat het vertrouwen zijner patiënten hem ontglipt.” Al meent hij overigens, dat in tal van colleges de voorlichting van ervaren geneesheeren moeilijk kan worden gemist, hij wil dus wel, dat de geneesheer op verschillend gebied zijn geluid doet hooren, maar niet op het politieke schouwtooneel. Waarom niet? Zeker, de patient heeft het recht van zijn dokter te vragen tijd, veel tijd zelfs, belangstelling, kennis, ervaring, hartelijkheid enz., maar het gaat toch niet aan, hem ook voor zijn vrijen tijd aan banden te willen leggen. Dat men het van zijn huisdokter niet toelaat, dat hij in zijn vrijen tijd te veel drinkt of zwaar aan den boemel gaat en dergelijken, daar kan ik vrede mee hebben. Dat past niemand; maar dat men het hem kwalijk zou nemen, als hij meent zijn gaven dienstbaar te moeten maken aan het openbare leven, wil men aan de politiek, daartoe mist m. i. de patient het recht. Waarom mag de arts niet aan politiek doen, als hij meent daarmede nuttig werk te kunnen verrichten en waarom moet dit hem het vertrouwen zijner patiënten doen ontglippen? Waarom geen politiek en wel sport, wel muziek, literatuur, kunst, tooneel, tuin en bloemen en meer? Ik vat dat niet. Is politiek dan zoo minderwaardig? Zou een werken in die richting bij den arts niet kunnen berusten op het altruistische gevoel zijn wetenschap en zijn persoon zoo volledig mogelijk te willen geven aan en voor zijn medemenschen? Ik voor mij zou het zonde vinden, als het nut, dat de arts in de politiek kan stichten, verloren zou gaan.

Maar, hoe het zij, voorloopig zullen wel niet vele artsen plaats vinden in onze regeeringscolleges. En nu zie ik in dit voorstel van het hoofdbestuur een poging om rechtstreeks of zijdelings aanraking te krijgen met verschillende bestuursautoriteiten, ten einde van dezen inlichtingen te verkrijgen over hetgeen ep geneeskundig sociaal of hygiënisch gebied te gebeuren staat. Daardoor zal men kunnen verkrijgen, dat tijdig van geneeskundige zijde gevraagd of ongevraagd advies kan worden gegeven en invloed kan worden uitgeoefend, zeer zeker ten bate der volksgezondheid. Mocht op die manier door tusschenkomst van onze Maatschappij, van ons kunnen en kennen meer worden gebruik gemaakt ten bate der volkswelvaart, dan zal dat zijn een zeer nuttig altruistisch werk, ver verheven boven een bekrompen en eng standsbelang.

Of daarvoor nu al die gesalarieerde menschen noodig zijn, en of de opzet niet wat eenvoudiger kan, daarover valt te praten en te overleggen en misschien kan in dezen iets bezuinigd worden. Maar om dit voorstel nu zoo maar te willen laten kelderen, omdat het van ons geldelijke offers vraagt, dat lijkt mij niet hoog toe. Vooringenomenheid is nooit een deugd geweest. Kalme beraadslaging is hier noodig en duidelijker dan tot dusverre moet blijken wat precies door het hoofdbestuur met dit voorstel wordt beoogd. Ik durf niet aannemen, dat men uitsluitend in sterkere mate wil aansturen op de vakbeweging met het uitsluitend doel voor de leden voordeelige zaken te verkrijgen, maar wil aannemen, dat men daarnaast zeer zeker beoogt invloed te verkrijgen op onze sociaal-hygiënische wetgeving, ten dienste der volksgezondheid en daardoor der volkskracht en volkswelvaart.

Dat de voorzitter onzer Maatschappij, collega SIKKEL, zooals collega BROCX zulks

uitdrukt, „een propagandareis” heeft aangevangen, vind ik in hem te prijzen. Het is te doen om belangrijke, om zeer belangrijke dingen en dat die van alle kanten goed worden bekeken en bestudeerd en dat in ruime mate worde toegepast het „hoort en wederhoort” is gewenscht. Op die manier wordt ernstige beraadslaging voorbereid, opdat het voorstel niet in een hoerastemming worde aangenomen, maar evenmin in een hoerastemming worde verworpen. Ik acht het zelfs niet onmogelijk, dat na de algemeene bespreking de eindbeslissing over het al of niet gewijzigde voorstel ten slotte wordt verdaagd. Intusschen is naar mijn meening het hoofdbestuur met dit voorstel op een goeden weg.

Hilversum, 13 Mei 1920.

M. NIEMEIJER.

III.

Ofschoon dr. SIKKEL verzoekt geen critiek te sparen, zal ik mij toch in hoofdzaak bepalen tot het geldelijke gedeelte; eenige dagen geleden heb ik op verzoek daaromtrent schriftelijk aan de finantieele commissie geadviseerd en daarbij aangetoond, dat de plannen slechts met een heffing van 1 pCt. van het bruto-inkomen kunnen worden uitgevoerd, terwijl bij een heffing van $\frac{1}{2}$ pCt. de bijdragen aan de organisaties en aan de C. O. gehandhaafd moeten blijven.

Indien ik zeg, dat met een bijdrage van 1 pCt. alle kosten der hervormde Maatschappij en der organisaties betaald kunnen worden en dan nog een weerstandskas kan worden gevormd, ga ik uit van de veronderstelling, dat de Maatschappij na aanneming der voorstellen geen leden verliezen zal. Ik vraag mij af, hoe het echter mogelijk is, dat in Juli van dit jaar zóó belangrijke besluiten genomen kunnen worden, terwijl de afdelingen thans nog niet in het bezit zijn van een onaanvechtbare volledige begrooting, die volgens de toelichting der voorstellen spoedig aan de afdelingen zou worden toegezonden. Dat deze weinig ideale opmerking van groot praktisch belang is, blijkt reeds uit mijn ervaring, dat na de oprichting der C. O., groote groepen van specialisten gemeenschappelijk weigerden de bijdrage, waartoe het reglement hen verplichtte, te betalen, omdat zij niet wilden offeren aan een kas, die mede diende om de belangen van huisartsen te behartigen. Dit verzet leidde eerst tot vrijstelling van de specialisten en daarna tot oprichting van de specialisten-organisatie met eigen weerstandskas.

Een tweede ervaring is, dat na de oprichting der C. O. de apotheekhoudende geneeskundigen op de algemeene vergadering er tegen op kwamen, dat zij evenveel zouden moeten betalen als de huisartsen in de steden, waarna het besluit genomen werd van deze leden slechts $1\frac{1}{2}$ pCt. te heffen. De voorstellen houden met deze beide ervaringen geen rekening en zijn zelfs er mede in strijd; de huisartsen-organisatie is nog niet eens in werking; van de kosten ervan heeft niemand nog eenig begrip; ook de specialisten-organisatie staat nog niet goed overeind, ondervindt nog niet de algemeene deelneming, die toch zoo noodig is en is nog slechts begonnen aan de vorming van een eigen weerstandskas. Dat dr. SIKKEL desniettenstaande in groote lijnen reeds nieuwe hervormingen voor oogen ziet, is te prijzen, maar dat men deze nu reeds wil verwezenlijken is m. i. een gevaar. Terecht heeft dr. DE HARTOGH in het *Tijdschrift* van 15 Mei er op gewezen, dat men voorloopig met minder kan volstaan en dat men de taak van het hoofdbestuur moet verlichten door aan de organisaties op te dragen wat bij deze behoort, want ik vrees, dat de centralisatie van het bureauwerk, waarvan het nog lang niet vast staat dat het goedkooper zal zijn, ook zal leiden tot centralisatie van de macht. Dit laatste is in onze Maatschappij altijd een teer punt geweest; het hoofdbestuur wilde altijd in alle opzichten de macht behouden en groepen van leden met bijzondere belangen wilden de macht bezitten. Nu dit laatste stelsel het, zeker voor een groot deel door den invloed van dr. SIKKEL, gewonnen heeft, kan het hoofdbestuur de organisaties zelfstandig laten werken, zoolang zij niets doen, dat strijdig is met statuten en reglement en met het algemeen belang.

Ik heb getracht in de verschillende artikelen redenen te vinden, die voor de zieken-